

Karjeras nedēļas 2025

Metodiskais atbalsts skolām

Zemgales reģiona kompetenču attīstības centrs piedāvā metodes Karjeras nedēļai, lai veicinātu karjeras izglītības integrēšanu pilnveidotajā mācību saturā un pieejā. "Skolas 2030" redzējums par skolēnu ir vērsts uz to, lai ikviens jauniešs kļūtu par mērķtiecīgu un lietpratīgu savas profesionālās nākotnes veidotāju, kurš izsvērti līdzdarbojas sabiedrības dzīvē, sadarbojas, ir Latvijas patriots; ir padziļināti apguvis sabiedrībā pieprasītas zināšanas, prasmes un attieksmes atbilstoši saviem mērķiem; inovatīvi un produktīvi strādā tautsaimniecības izaugsmei, labklājīgas, ilgtspējīgas valsts un pasaules veidošanai.

2025. gada Karjeras nedēļas centrālais temats ir "Zaļa karjera Tavai nākotnei". Pasaules nākotne ir atkarīga no veselīgas planētas. Cilvēka darbība izraisa globālās vidējās temperatūras paaugstināšanos, kas ietekmē klimata norises. Arvien biežāki un spēcīgāki ekstremālu laikapstākļu postījumi ietekmē dzīvi un ekonomiku.

Pašreizējie ekonomikas un patēriņa modeļi neatbilst tam, ko planēta var piedāvāt, un kaitē videi un dabai. Mēs un mūsu ekonomika esam pilnībā atkarīgi no funkcionējošas vides un ekosistēmām. Svarīgi ir apzināties rīcības, kuras var kavēt globālo sasilšanu un pasargāt dabu.

Izstrādāto mācību metožu mērķis ir iepazīstināt ar divām jaunām profesijām, kas risina jautājumus klimata pārmaiņu un ilgtspējas kontekstā.

Piedāvājam divas metodes. Viena ir piemērotāka sākumskolas skolēniem, otra – pamatskolas un vidusskolas skolēniem. Metodes iespējams pielāgot klases stundai vai karjeras izglītības aktivitātei skolā.

Lai veiksmīga Karjeras nedēļa!

Tēma: Ko dara klimatologs?

1. variants

Ziņa: Klimata pārmaiņas ir viens no lielākajiem draudiem mūsu videi un ekonomikai. Klimata pārmaiņu sekas jau ir redzamas, un gaidāms, ka tās kļūs vēl bīstamākas. Nākotnes profesija “klimatologs” ir zinātnieks, kas pēta klimatu, tā izmaiņas, kāpēc temperatūra paaugstinās vai pazeminās, kāpēc arvien pieaug vētru skaits u. c. jautājumus. Klimatologi izsaka zinātniski pamatotas prognozes par klimata pārmaiņām nākotnē un iespējām to novēršanai.

Zemgales reģiona kompetenču attīstības centra veidotā starptautiskā projektā "Digitāli klimatam" (*Digi4Clima*) tika izstrādāts digitāls mācību līdzeklis sākumskolas skolēniem par klimatu un tā pārmaiņām, lai veicinātu izpratni par diviem globāliem jautājumiem – cīņu pret klimata pārmaiņām un digitālo transformāciju. Piedāvātā nodarbība ir aizgūta no projekta mācību līdzekļa.

Mācību priekšmets	Dabaszinības, sociālās zinības un audzināšanas stundas
Mērķauditorija	1.– 4. klases
Sasniedzamais rezultāts	Spēj raksturot klimata pārmaiņu ietekmi uz Zemi un nākotnes profesiju – klimatologs
Prasmes	Diskusija, viedokļa pamatošana, refleksija
Laiks	30 minūtes

Darba gaita

1. Tēmas ierosmei skolotājs lūdz atbildēt uz jautājumiem, kādas profesijas pēta klimata pārmaiņas. Vai skolēni zina, kas ir klimata pārmaiņas? Atbildes uzraksta uz tāfeles.
2. Skolotājs izskaidro nodarbības noteikumus un uzsver, ka uzmanīgi jā klausās, jo informācija netiks atkārtota vairākas reizes, vajadzēs sadarboties, izteikt savu viedokli un sadzirdēt, ko saka citi.
3. Skolotājs izvēlas digitālā mācību līdzekļa “Digi4Clima” 12. nodarbību “Kāda būs mūsu planēta zeme pēc 100 gadiem?”, aktivizē ekrānu un koordinē aktivitātes.
4. Skolēni klausās informāciju un piedalās aktivitātēs.
5. Skolotājs pie jautājuma “Kā tu domā, kā cilvēki dzīvos pēc 100 gadiem?” vada diskusiju, rosinot skolēnus padomāt, par to, kā cilvēki dzīvos nākotnē uz mūsu planētas – Zeme.
6. Skolēni izsaka un pamato savus viedokļus.
7. Kad diskusija noslēgusies, skolēni izvēlas vienu no trim variantiem, kur nākotnē gribētu dzīvot. Lai iesaistītos visi, skolēni var balsot par katru no piedāvātajiem variantiem (šeit nav pareizās atbildes).
8. Aiciniet skolēnus izteikt savu viedokli par katru no versijām. Aktivitātes noslēgumā skolēni noklausās informāciju, kāpēc Zeme ir mūsu vienīgās mājas un kāpēc ir svarīgi par to rūpēties.
9. Skolotājs nodarbību var turpināt ar citiem digitālā materiāla tematiem, piemēram “Ko mēs varam darīt, lai padarītu pasauli tīru un veselīgu? Zaļš dzīvesveids”. Skolēnus var iesaistīt ne vien diskusijā, bet arī organizēt eksperimentus un eko darbnīcas, pagarinot nodarbības laiku.

Refleksija

Vai skolēni nākotnē vēlētos kļūt par klimata pētnieku un palīdzēt mūsu planētai? Ko skolēni jau šodien var izdarīt, lai apturētu klimata pārmaiņas?

Bibliogrāfija

1. Digitālais mācību līdzeklis “Digi4Clima”. Pieejams (atvērt Firefox, lai būtu korekta latviešu valoda): <https://www.digi4clima.org/>

Tēma: Ko dara ilgtspējas speciālists?

2. variants

Ziņa: Ilgtspējas jēdziens aktualizējās 20. gadsimtā saistībā ar ilgtspējīgu attīstību. **Ilgtspējīga attīstība** (*sustainable development* – angļu val.) ir attīstība, kur šodienas vajadzību apmierināšana neapdraud nākamo paaudžu iespējas apmierināt savējās. Tai ir trīs dimensijas – ekonomiskā, sociālā un apkārtējās vides.

Līdz ar patērētāju pieprasījumu, Eiropas Savienības (ES) uzstādījumiem, kā arī augošo konkurenci par resursiem arvien vairāk uzņēmumu sāk pārdomāt savus iekšējos procesus un meklē iespējas, kā samazināt savu ietekmi uz vidi. Ir radusies nepieciešamība pēc ilgtspējas speciālista. Vai Latvijā sagatavo šādus speciālistus? Vai Latvijā ir pieprasījums pēc šādiem speciālistiem?

Mācību priekšmets	Klases stunda, sociālās zinības, ekonomika, dabaszinības
Mērķauditorija	7.–12. klases, pielāgojot konkrētai klašu grupai
Sasniedzamais rezultāts	Izprot ilgtspējas nozīmi un zina, ko dara ilgtspējas speciālists
Prasmes	Meklēt informāciju darba vakanču un augstskolu studiju programmu portālos, izvērtēt, pētnieciskās prasmes
Laiks	40 minūtes

Darba gaita

1. Tēmas ierosmei skolotājs lūdz atbildēt uz jautājumiem, kā sauc profesijas, kuras nodarbojas ar ilgtspējīgas attīstības jautājumiem. Vai skolēni zina, kas ir ilgtspēja un ilgtspējīga attīstība? Atbildes uzraksta uz tāfeles.

2. Skolotājs paskaidro, ka ilgtspējas speciālists/eksperts ir jauna, pašlaik darba tirgū pieprasīta profesija, tāpēc skolēniem būs jāizveido šīs profesijas pienākumu apraksts. Vecākās klašu grupas var veidot profesijas standartu, pamatojoties uz profesiju katalogu.

3. Skolēni sadalās grupās un veido profesijas aprakstu. Kādas zināšanas/izglītība ir nepieciešama? Kādas prasmes? Kāda pieredze? Kādas personības īpašības? Kādi ir darba apstākļi un vide, kurā šis speciālists strādā? Kādi ir darba pienākumi? Kādu atalgojumu saņem šāds speciālists?

4. Skolēni prezentē grupas darba rezultātus.

5. Pēc tam grupās vai visa klase kopā izpēta Latvijas darba vakanču darba sludinājumus. Cik pieprasīti ir šādi speciālisti? Vai skolēnu veidotie profesiju apraksti sakrīt ar darba devēju prasībām darba sludinājumos?

6. Skolēni pēta, vai Latvijas augstskolās var apgūt šādu profesiju.

7. Klasē pārrunā, kādas jaunas profesijas skolēni vēl var nosaukt, kādas vēl var rasties. Vecākās klašu grupas var diskutēt, kas ir kopīgs un atšķirīgs ilgtspējas speciālistam un labbūtības speciālistam.

Refleksija

Vai skolēni vēlētos strādāt par ilgtspējas speciālistu? Kādi priekšmeti padziļināti būtu jāapgūst, lai kļūtu par ilgtspējas speciālistu? Kāda studijas programma jāapgūst augstskolā?

Bibliogrāfija

1. Kas ir ilgtspējīga attīstība? Pieejams: <https://www.latvija2030.lv>
2. Eiropas zaļais kurss. Pieejams: <https://www.consilium.europa.eu/lv/policies/european-green-deal/>